

«ВОСПИТАНИЕ ПАТРИОТА ОТЕЧЕСТВА»: БЛАГОСЛОВЕННЯ КРИМСЬКИХ ДІТЕЙ НА ВІЙНУ З УКРАЇНОЮ

→ 2

УТВОРЕННЯ РЕСПУБЛІКИ ТАВРИДИ

→ 6

№ 17-18
квітень 2019

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНА
УКРАЇНЬСЬКА
ГАЗЕТА

літературно-художня, публіцистична

ВИБОРИ-2019: КІНЕЦЬ ЕПОХИ?

Ніхто і не обіцяв, що демократія це легко. Ніхто не гарантує, що вибір більшості народу є найкращим. І поза всяким сумнівом, що в умовах демократії народ вчиться на власних помилках.

ІГОР СВІТЛИЧАНИН

О тже, крапку поставлено. Є обраний Президент держави — Володимир Зеленський, за яким голоси тринадцяти з половиною мільйонів громадян України. У протилежному таборі — чотири з половиною мільйони наших людей. І хоча цього разу немає чіткого розподілу на регіональному рівні, що є доброю тенденцією, до єдності нації ще далеко.

До уваги кримчан — заяви пана Зеленського, зроблені під час передвиборчої кампанії, що стосуються визволення окупованих територій і долі людей.

ПРО КРИМ: «Крым, безусловно, является оккупированной территорией Украины. Как известно и признано во всем цивилизованном мире, эта оккупация происходила совершенно противозаконным и насильственным способом. Так называемый «референдум» не может считаться актом, свидетельствующим о свободном волеизъявлении жителей

НАГОЛОС

Автономной Республики Крым, ведь он проходил под дулами российских автоматов и без участия значительного количества граждан крымскотатарского, украинского, даже российского и другого этнического происхождения».

ЩОДО ПОСТУПОК: «Разговор о размене Крыма на мир на Донбассе быть не может ни при каких обстоятельствах».

«Возвращение всех территорий — это вопрос серьезный, не надо для этого вешать на себя статус президента, любой человек вам скажет: мы все хотим и будем бо-

роться до тех пор, пока не вернем все наши территории. Потому что это наш суверенитет, это наша независимость. В конце концов, это наша страна, мы никого сюда (с такими целями) не приглашали. Это наш дом, поэтому дом наш мы будем защищать — каждый гражданин этой страны».

ПРО МЕЖУ КОМПРОМІСІВ:

«Мы не продаем своих людей и не продаем территории... не продаем, не меняем, мы это не обсуждаем вообще. Мы не уступаем Крым, это наша территория, это наша земля. Не может быть ни-

какого компромисса — это наша земля».

МОВА: «У нас у Конституції все написано, ми вже все про мову знаємо. У 10-й статті йдеться: державна мова — українська. Усі знають українську, на сході не знають — вивчать. Там на суржик розмовляють, але не будемо ж ми узаконювати суржик: недобре це. Ну й усе, є українська мова — державна мова».

БЛОКАДА: «С учетом того, что сейчас делает Россия на Донбассе и в Крыму, вопрос о снятии экономической блокады времен-

но оккупированных территорий рассматриваться не может».

З ПРИВОДУ КОЛІН: «Я звернувся до Путіна і сказав: «Я готовий стати на коліна, тільки не ставте на коліна Україну».

«Я зараз готовий стати на коліна перед кожною матір'ю, яка не дочекалася свого хлопця з фронту, свого сина. Я готовий, зараз стану на коліна перед кожною дитиною, яка не дочекалась свого батька. Я готовий зараз стати на коліна перед кожною жінкою, яка не дочекалась свого чоловіка...»

ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА: «Я взагалі вважаю, що це наш програш — інформаційна війна».

«Номер 1, что сейчас должно быть, — это информационная война. Люди, которые сейчас живут на временно оккупированных территориях... они потеряли связь с нами. Я считаю, что нужен российский телеканал, который вещает на эту территорию».

Як відомо, написане — залишається. «Кримська світлиця» зафіксувала ці слова для історії. Але поки що це — лише слова. У новообраного президента попереду п'ять років, щоб втілити їх у життя.

«Кінець епохи» — передвиборче гасло команди переможця виборів — потребує практичного продовження. Адже кінець однієї епохи має стати початком нової.

ЛІТЕРАТУРА

ДІАНА ШЕСТАКОВА: «ЦІЛУЙ МЕНЕ, ВІЧНОСТЕ...»

→

8

«ВОСПИТАНИЕ ПАТРИОТА ОТЕЧЕСТВА»: БЛАГОСЛОВЕННЯ КРИМСЬКИХ ДІТЕЙ НА ВІЙНУ З УКРАЇНОЮ

НА ЧАСІ

Продовження

16 лютого на міській набережній Ялти до 30-ї річниці виведення радянських військ з Афганістану біля пам'ятника Леніну було урочисто приведено до «присяги» учнів кадетського класу міської школи №11. Під час заходу «голова адміністрації» Ялти Олексій Челпанов привітав школярів зі святом Стрітення Господнього і назвав їх «продовжувачами славетних традицій російського офіцерства», а також побажав їм, щоб «подвиг батьків, дідів і братів був прикладом у житті та подальшому служінні вітчизні».

ВІТАЛІЙ СОЛОНЧАК

На додачу «голова міської ради» Роман Деркач висловив упевненість, що присутні на заході діти «стануть гордістю РФ». Наступного дня в розташуванні окупаційного батальйону військово-космічних сил ЗС РФ на горі Ай-Петрі відбувся день відкритих дверей для вихованців ялтинських військово-спортивних клубів ДТСААФ РФ, котрі отримали можливість опанувати збирання й розбирання стрілецької зброї та повправлятися у стрільбі. Наприкінці дня член президії кримського «відділення» ДТСААФ РФ Володимир Бабко (перекинчик, що до окупації Криму служив у ЗСУ) вручив командирові підрозділу подяку за «спільну працю у справі військово-патріотичного виховання майбутніх захисників вітчизни».

15 березня на ялтинській набережній майже 200 кадетів і школярів були «посвячені» в «юнармійці»: під час церемонії юні ялтинці виголосили урочисту клятву та отримали берети і значки «Юнармії». За словами очільниці ялтинського «відділу дошкільної і додаткової освіти та виховної роботи управління освіти» Марини Конєвої, в окупованому місті діє 21 загін «Юнармії» у школах і 6 загонів при ДТСААФ. Планувалося,

Священик узяв участь у церемонії відкриття спартакиади кадетів Кримського окружного «казачого війська»

Вихованці кадетських класів сімферопольської гімназії №11 ім. К.А. Тренєва склали присягу

Спартакиада «казачої» молоді допризовного віку

що наступна група майбутніх «юнармійців» складатиме «присягу» наприкінці квітня.

Наступного дня, 16 березня, до 5-річчя російської окупації Криму на набережній Ялти відбувся парад, під час якого діти у військовій формі разом із «казаками» та «самооборонівцями» пронесли 20-метровий прапор РФ; після за-

ходу, який відбувся за участі «спікера» кримського «парламенту» Володимира Константинова та «влади» Ялти, молодіжні організації окупованого міста презентували флешмоб, у якому задіяли підлітків з «військово-патріотичного клубу» (ВПК) – у формі сумнозвісних «зелених чоловічків» і зі стрілецькою зброєю в руках.

14 березня кримський «віце-прем'єр» Ігор Михайличенко провів засідання «громадської координаційної ради з питань духовно-морального і патріотичного виховання та допризовної підготовки громадян при голові республіки Крим». Зокрема, розглядалося питання розвитку «юнармійського» руху та формування єдиної «республіканської» моделі «патріотичного» виховання дітей і молоді «Юнармія. Ми – діти кримської весни». Наразі кримський осередок «Юнармії» налічує 2300 вихованців, але до травня планувалося збільшити їхню кількість до 5000; при цьому передбачається реалізація проекту «Юнармія. Наставництво» у кримських інтернатах і посилення праці штабів руху в «муниципальних утвореннях республіки». Учасники наради обговорили розробку «державної» програми «патріотичного» виховання населення на 2020-2024 рр.; її попередній проект розробило кримське «міністерство освіти, науки і молоді». Також на порядку денному стояло питання створення в Криму «казачого» кадетського корпусу для «розвитку безперервної «казачої» освіти» (наразі на півострові діють 8 «казачих» кадетських класів). Також розглядалася пропозиція щодо створення у Сімферополі, Феодосії, Ялті, Керчі, Джанкої та Євпаторії зональних центрів «військово-патріотичного» виховання та підготовки мешканців Криму до служби у лавах армії держави-окупанта.

* * *

Виховувати кримську малечу в дусі любові до «отечества», крім «влади» та співробітників освітньо-культурної сфери, допомагають і релігійні діячі, презентовані кліриками кримських епархій УПЦ МП. Останнім часом вони наполегливо докладають чималих зусиль щодо впровадження у кримських загальноосвітніх закладах таких предметів, як ОРК-СЕ (Основи релігійних культур і світської етики), ОДМКНР (Основи духовно-моральної культури народів Росії) та ОПК (Основи православної культури), а також проводять активне «духовне окормление» до- та призовників,

Зокрема, розглядалося питання розвитку «юнармійського» руху та формування єдиної «республіканської» моделі «патріотичного» виховання дітей і молоді «Юнармія. Ми – діти кримської весни». Наразі кримський осередок «Юнармії» налічує 2300 вихованців, але до травня планувалося збільшити їхню кількість до 5000; при цьому передбачається реалізація проекту «Юнармія. Наставництво» у кримських інтернатах і посилення праці штабів руху в «муниципальних утвореннях республіки».

пояснюючи їм, наскільки це гідно та почесно – «положить живот свой за Веру, Царя и Отечество».

14 лютого на базі ялтинської «православної школи імені святого цесаревича Олексія» для вчителів перелічених вище предметів відбулося міське методичне об'єднання на тему: «Вивчення концепції духовно-морального розвитку та виховання особистості громадянина Росії у викладанні навчальних предметів духовно-морального спрямування». Захід було проведено з метою «створення умов для виховання високоморального, творчого, відповідального громадянина Росії» та «створення умов для формування російської громадянської ідентичності молодшого школяра за посередництва залучення до вітчизняної культурно-релігійної традиції». Як це правильно робити – радив, у тому числі, й помічник ялтинського благочинного о. Михайло Петров.

17 лютого у музейній кімнаті севастопольського «відділення» ДТСААФ РФ для вихованців секції армійського рукопашного бою міського «ВПК «Перемога» було організовано «урок моральності та доброти», який провів місцевий священик Ігор Крилов. Такі уроки Севастопольське благочиння УПЦ МП розробило для дітей і молоді окупованого міста спільно з «регіональним відділенням» ДТСААФ РФ, аби навчити мілітаризоване молоде покоління

«доброзичливому та милосердному ставленню до людей» у російському розумінні.

2 березня у Севастополі на честь лейтенанта ЗС РФ Федора Богнетова було проведено турнір з армійського рукопашного бою. Серед почесних гостей був помічник благочинного Севастопольського округу УПЦ МП з духовно-морального виховання, віце-президент «федерації республіки Крим з армійського рукопашного бою» о. Олександр Прима, який за сумісництвом є керівником і тренером «ВПК «Витязь»; поблагословивши учасників змагань, він закликав присутніх брати приклади мужності та любові до вітчизни з таких людей, як Федір Богнетов, котрий загинув під час каральної операції російських військ в Інгусетії.

26 березня на території окупаційної військової частини на вулиці Павленка у Сімферополі було проведено спартакіаду за участі кадетів «Кримського окружного «казачого війська», яку підтримали окупаційне «міністерство освіти, науки і молоді» та «Кримпатріотцентр». Молебень «на початок доброї справи» відправив о. Андрій Єльников, котрий поблагословив учасників заходу, які, крім навичок у стрільбі та спортивній підготовці, мали показати й свої знання основ православ'я.

9 квітня «православна» молодь кримського «ВПК «Кордон Тарханкут» (с. Медведєве Чорноморського району) взяла участь у 17-му «міжнародному зльоті юних патріотів «Рівняння на Перемогу!», який провів Пермський кадетський корпус. Згадана команда, яку «духовно окормляє» місцевий священник Петро Бобков, посіла у змаганнях друге місце.

12 квітня за благословенням архієпископа Джанкойського і Роздольненського УПЦ МП Аліпія священники Красногвардійського благочиння (цікава назва, між іншим) узяли участь у «дні призовника», що відбувся у Красногвардійському палаці культури; під час заходу о. Олександр Легач побажав кримським призовникам, що йдуть до окупаційного війська, бути «гідними воїнами своєї вітчизни». 15 квітня, знов-таки за благословенням архієпископа Аліпія, керівник епархіального відділу із взаємодії з військови-

Практичне заняття загону православних розвідників-слідопитів севастопольського храму Вознесіння Господня

Практичне заняття загону православних розвідників-слідопитів севастопольського храму Вознесіння Господня

Спартакіада «казачої» молоді допризовного віку

Виховувати кримську малечу в дусі любові до «отечества», крім «Влади» та співробітників освітньо-культурної сфери, допомагають і релігійні діячі, презентовані кліриками кримських епархій УПЦ МП. Останнім часом вони наполегливо докладають чималих зусиль щодо впровадження у кримських загальноосвітніх закладах таких предметів, як ОРКСЕ (Основи релігійних культур і світської етики), ОДМКНР (Основи духовно-моральної культури народів Росії) та ОГК (Основи православної культури), а також проводять активне «духовне окормлення» до- та призовників, пояснюючи їм, наскільки це гідно та почесно – «положити живот свой за Веру, Царя и Отечество».

духовно-моральної концепції існування та розвитку освітньої установи «неможливе без викладання курсів, спрямованих на вивчення традицій народів Росії». Для аргументації своїх тез митрополит Лазар посилався на керівника синодального відділу релігійної освіти та катехизації РПЦ митрополита Меркурія.

На додачу він поскаржився, що в підсумку вибору модулів релігійних культур для вивчення у кримських школах «республіка посідає «почесне» останнє місце у Південному федеральному окрузі», і дорікнув директорам шкіл, що не всюди у 3-х і 5-х класах вивчається курс «Основи православної культури Криму» – попри те, що під час минулого з'їзду «глава республіки» та «міністр освіти» порушували питання щодо розширення його викладання. «Давайте разом, як каже міністр освіти РФ Ольга Васильєва, виховувати на основі традицій соціально відповідального громадянина і патріота», – завершив свою промову кримський митрополит УПЦ МП. Зрештою, саме цим на окупованій території активно займаються «чиновники», педагоги та священники, що вже шостий рік вірно служать своєму «отечеству». В результаті цієї діяльності кримські діти, народжені «ще за України», ростуть її переконаними ворогами.

ми формуваннями держави-окупанта о. Сергій Попов узяв участь у церемонії відправлення кримських призовників до лав окупаційного війська на території джанкойського «військкомату», звернувшись до хлопців із повчанням та подарувавши їм натільні хрестики і військові молитвослови. 17 квітня білогірський священник УПЦ МП Максим Кондаков «тепло» привітав кримських призовників із «початком важливого етапу в їхньому житті», побажав «майбутнім захисникам вітчизни», серед іншого, «безумовного підпорядкування командирам», а також нагадав юнакам про «висоту і важливість армійської служби».

* * *

Наостанок хотілося б пригадати слова митрополита Сімферопольського і Кримського УПЦ МП Лазаря, виголошені ним до учасників III з'їзду керівників кримських освітніх установ 17 квітня. Зокрема, ієрарх осередку «істинної української церкви» на окупованій території зазначив, що Сімферопольська і Кримська епархія УПЦ МП спільно з окупаційним «міністерством освіти, науки та молоді» розробила план заходів з духовно-морального виховання, і наголосив, що створення

СПОГАДИ

Продовження

1 березня в бригаді отримали команду зі штабу ВМС від нещодавно призначеного командувача Березовського розрядити бойові машини, зброю та боєприпаси здати на склад. Команду виконати не встигли – вже вночі транслювали, як Березовський присягав народу Криму, а в наш бік по Ялтинській трасі рухалася велика колона автомобілів з озброєними відомими нам невідомими «зеленими чоловічками». На територію частини встигли загнати 10 БМП-2 з боєкомплектом та мінометну батарею (також із БК) механізованого батальйону підполковника Влада Тряпціна. Танки та решта бойових машин залишалась у парках під охороною добового наряду.

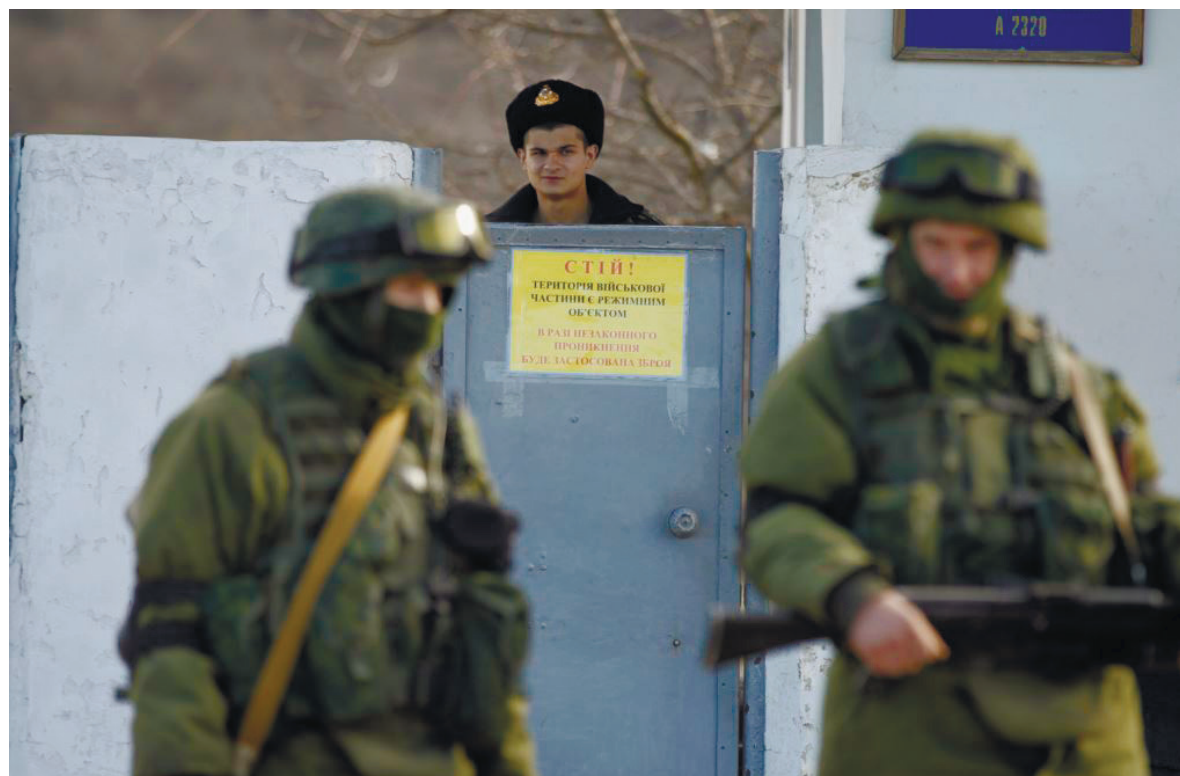
ЛЕОНІД МАТЮХІН

Увесь час у частині перебували начальник військ берегової оборони генерал-майор Ігор Воронченко та начальник артилерії полковник Олександр Сук. І це додавало впевненості.

В містечку, де раніше дислокувалися танковий батальйон та зенітний дивізіон бригади, розмістили розвідувальну роту десантників з 25-ки, що перебувала у нас на зборах – разом із їхнім повним озброєнням і бойовими машинами десанту.

Всю ніч на 2 березня спостерігали за пересуванням колони російських військ по Ялтинській трасі. Спостерігали з трансляцій кримськотатарського каналу «ATR». За його інформацією, колона пішла в напрямку на Алушту.

Однак зранку російські «Тигри» уже були під КПП частини. Ще через годинку під'їхала колона з близько 40 КамАЗів, яка стала табором біля парку бойових машин № 2 (меншого, який розташовувався між військовими містечками частини), тим самим заблокувавши прохід до парку № 1 (великого), який був на пригір'ю в 1 км від ча-

Перевальне, 2014 р.

А МАМА ЗРОЗУМІЄ...

Перевальне, 2014 р.

стини. Росіяни одразу ж виставили охорону з озброєних людей біля усіх КПП та в'їздів до парків, розставили вогневі точки на висотах навколо частини. Ми мовчали... зброя на руках була лише у чергового підрозділу і варті – близько 15-20 стволів.

Зранку 2 березня після проведення ранкових заходів із особовим складом усі офіцери дивізіону зібралися в кабінеті на сніданок. У мене був день народження, виповнювалось 33 роки, тож офіцери вирішили мене поздоровити. Телефонем привітала мати; здивувалась моему голосу, спитала, чи все гаразд. Я відповів, що все добре. Через кілька годин, після пе-

регляду програми новин, матір з інсультом забере швидка...

Прийшов зі штабу командир дивізіону. Сказав, що комбриг пішов на перемовини з командиром «зелених чоловічків», більше жодних вказівок поки що не було. В процесі поздоровлень у мого офіцера-психолога, капітана Вадима Лошака, задзвонив мобільний. Телефонував з «Київстару» (!!!) полковник Григор'єв, комбриг росіян, та просив з'єднати його з підполковником Бойком – замполітом нашої бригади. Чудове знання росіянами телефонів не тільки командного складу бригади, а й інших офіцерів, викликало подив і одразу ж насторожило – адже Вадим перевівся до нас з управління бригади, з відділення по роботі з особовим складом,

яким керував підполковник Бойко, менше місяця тому.

Потім отримали зброю, набої – по 4 споряджених магазини на офіцерів і по 2 – на матросів. Спорядили стрічки до єдиної в дивізіоні потужної зброї – кулемета ПКБ; ним оперував матрос Дмитро Прокопчук. Розподілили в казармі місця біля вікон, сектори обстрілу, забарикадувались. Як потім стало відомо з розповіді комбрига, росіяни не чекали таких дій від нас.

Потім усіх офіцерів зібрали у клубі, де комбриг довів обстановку та вимоги росіян перейти на їхній бік та скласти присягу на вірність Криму. Тоді ж дізнались про зрадництво адмірала Березовського та про те, як керівництво флоту «похворіло». Комбриг запитав нашу думку

Однак зранку російські «Тигри» уже були під КПП частини. Ще через годинку під'їхала колона з близько 40 КамАЗів, яка стала табором біля парку бойових машин № 2 (меншого, який розташовувався між військовими містечками частини), тим самим заблокувавши прохід до парку № 1 (великого), який був на пригір'ю в 1 км від частини. Росіяни одразу ж виставили охорону з озброєних людей біля усіх КПП та в'їздів до парків, розставили вогневі точки на висотах навколо частини. Ми мовчали... зброя на руках була лише у чергового підрозділу і варті – близько 15-20 стволів.

– здаватися чи оборонятися. Усі вирішили оборонятися. Заглядаючи наперед, слід зазначити, що, можливо, ті збори та прийняте на них рішення не дали можливості полковнику Стороженку здати частину ще тоді, 2 березня. Але достовірно про це не знає ніхто. Найстрашнішою була сама думка, що змусять скласти присягу Криму.

3 березня знову були офіцерські збори. Після чергових перемовин комбриг довів інформацію, що росіяни вимагали скласти зброю, здати її на склад частини і виставити спільну охорону з наших і їхніх військовослужбовців. Інакше – штурм.

Отримали вказівку переговорити з усім особовим складом, чи не бажає хтось залишити частину і поїхати додому через страх або моральну втому – пройшла інформація, що росіяни женуть через Керченську переправу важку бронетехніку. Всі чудово розуміли, що ціль для важкої бронетехніки – ми і, можливо, морпіхи з Феодосії, адже БМП були лише у нас. Зібрали дивізіон в окремому приміщенні, обмалювали ситуацію. Важко було дивитись людям в очі, розуміючи, що може статися. Усі вирішили залишатися. Однак вони приймали рішення, стоячи пліч-о-пліч зі своїми товаришами. Важче було з тими трьома нашими хлопцями, які в цей час стояли в наряді по КПП, ті вагалися, попросили час подумати, зателефонувати батькам. Однак зрештою усі в дивізіоні залишилися в строю. З інших підрозділів частини протягом десяти днів пішло від 13 до 20 чоловік – їх усіх звільнили за порушення вимог контракту,

Російська військова техніка на дорогах Криму, березень 2014 р.

Українські військові готують зброю до ймовірного нападу. Перевальне, березень 2014 р.

«п'янки» чи інші надумані правопорушення – у нашому «досконалому» законодавстві про проходження служби про звільнення за власним бажанням немає ні слова. Покажем є те, що на той час у бригаді було всього три військовослужбовці строкової служби – усі колишні контрактники, переведені на строкову службу за вживання наркотичних речовин – коноплі. І от ці військовослужбовці також вирішили залишитись і не кидати своїх товаришів по службі в скрутну хвилину, хоча їх мали відправити в іншу частину, на материк.

Звільнився і Денис Волошин – наш військовослужбовець, через деякі причини особистого характеру переведений у механізований батальйон. Більше я про нього нічого не чув аж до літа, коли у вечірньому випуску ТСН його обличчя промайнуло серед десантників з 25-ки, які звільнили Слов'янськ.

Тоді ж, 3-го, мав важку розмову з дружиною. Просив її зібрати необхідні найцінніші речі і з дитиною залишити Крим, поїхати до моїх батьків – так мені було б спокійніше, «якщо що». Вона не хотіла без мене нікуди їхати на материк, і до останнього залишалась у військовому гуртожитку в центрі Сімферополя. Звільнилась з роботи, перехворіла на вітряну віспу – сусідські діти заразили. Лише кілька разів зміг заїхати до неї – завести ліки та харчі. Вона нікуди не виходила, в туалет – лише вночі, адже сусідська «пьяная расся» гуляла допізна, а на запитання «ну чего твой там сидит» – відповіді дружини дати не могла.

Тривала якась метушня зі зверненням військовослужбовців бригади до керівництва держави в умовах, що склалася. Замполіт бригади

Валерій Бойко допитувався думки усіх офіцерів – командирів підрозділів та їхніх заступників. На розгляд пропонувалося звернення з пропозицією посилення соціального захисту військовослужбовців, особливо тих, які перебувають у Криму, – зарплати, пенсії тощо. Цікавився, чим можна доповнити звернення. Погодившись, що соціалка – це круто, я все ж акцентував увагу на тому, що в цих складних умовах необхідно зберегти бригаду як цілісну бойову одиницю і насамперед клопотати про її виведення на материк у повному складі – стріляти нам все одно не давали, залишалось усього кілька варіантів – нас використають, «злиють» і забудуть, або будуть виводити з Криму. В результаті вийшло щось середнє.

Та до керівництва держави дійшов лише варіант про збільшення розмірів «соціалки».

В подальшому, у 2015-му, з закусних розмов дізнався, що Валерій Михайлович «злився» ще 2 березня під час перших перемовин з росіянами. Однак тоді ще не було причин не вірити йому та комбригу, тим більше, що вище керівництво продовжувало спілкуватись з ними аж до моменту здачі бригади (???!!!).

Прибули начштабу бригади Максим Юршин та начальник артилерії Олександр Грицаєнко. На час початку блокування частини вони перебували в академії в Києві, навчались заочно. Однак їм перервали сесію та відправили в частину.

Кілька днів поспіль під стінами військової частини, на протидію проросійським цивільним блокувальникам, збирались дружини офіцерів та контрактників частини, колишні військовослужбовці

та військові пенсіонери, аби підтримати особовий склад у цю скрутну хвилину. Нас провідали й колишні замполіти військ берегової оборони та бригади – Микола Климюк та Віталій Хартонюк, за що їм особливу вдячність – можна було обмінятися інформацією про обстановку та поглядами на події, що відбувалися.

Також обмінювалися інформацією за допомогою мобільного телефону, спілкуючись із товаришами по службі з Одеси, Дніпропетровська, однокласниками. Від них дізнавалися про події в Україні і світі. Зокрема, саме від знайомого з Одеси дізналися про прибуття у місто фрегата «Гетьман Сагайдачний», хоча по російських каналах розповідали, що він підняв «аквафреш» і йде в Севастополь.

Приїхав колишній міністр оборони Кузьмук. Як він безперешкодно потрапив на півострів, тим більше прямо до розташування найбільшої і найсильніше заблокованої військової частини, коли інші можновладці навіть не намагались це зробити, – досі для мене залишається загадкою. Може, колись напише в мемуарах – дуже чекатиму. На зустріч з экс-міністром, окрім начальника військ берегової оборони генерал-майора Ігоря Воронченка, прибули і представники основних військових частин сухопутної складової флоту:

– від 406 ОБАГ – заступник командира частини підполковник Валерій Курако (залишився на службі в окупантів);

– від 1 обмп – замполіт батальйону майор Ростислав Ломтєв (служить українському народові);

– від 501 обмп – командир батальйону підполковник Олександр Саєнко (залишився на службі в окупантів).

Спочатку Кузьмук з трибуни звернувся до зібраного на плацу «по случаю приезда» особового складу бригади. Говорив близько 20 хвилин. Ключовою у виступі була фраза:

– Сто років тому (натяк на 1914 р.) на Балканах через один-єдиний постріл спалахнула світова війна, яка забрала життя мільйонів людей...

Виступ экс-міністр завершив словом «Прощайте!» (...!!!??). Надихаюче завершення виступу в такій чудовій ситуації! Одразу підняло моральний дух військ...

Потім він зустрівся з представниками військових частин військ берегової оборони та представниками ЗМІ.

Приїжджають, блін, всякі КУЗЬМУКИ, при орденах там і все інше, і розповідають про те, як «100 років тому всього один постріл спровокував світову війну». І це коли до тебе на день народження прямо зранку приперлась в гості ціла десантно-штурмова бригада (31-а там якась, ульяновська) сусідньої країни... і без квітів-кульок кольорових, а з автоматами-гранатометами, а твою маму (два інсульти до цього) від одного сюжету по телевізору везуть у реанімацію... весна-а-а-а!

Було це десь між 2 та 8 березня. Приїхали народні депутатики. Зібрались офіцери в клубі. Говорили про ситуацію, що склалася, та обдумували, що далі робити. Було багато нарікань на дії влади з боку офіцерів частини. Нічого конкретного нардепи не сказали. Навіщо було присилати посадовців без конкретних повноважень до людей, яких влада дуже довго не бачила і не чула? Ні «броників», ні

Було це десь між 2 та 8 березня. Приїхали народні депутатики. Зібрались офіцери в клубі. Говорили про ситуацію, що склалася, та обдумували, що далі робити. Було багато нарікань на дії влади з боку офіцерів частини. Нічого конкретного нардепи не сказали. Навіщо було присилати посадовців без конкретних повноважень до людей, яких влада дуже довго не бачила і не чула? Ні «броників», ні радіостанцій дати не можуть, можуть лише автографами знаменитостей... а на 1000 чоловік – близько 30-40 старих бронезилетів, ще радянських.

радіостанцій дати не можуть, можуть лише автографами знаменитостей... а на 1000 чоловік – близько 30-40 старих бронезилетів, ще радянських.

Ще один нардеп приїхав до нас десь перед референдумом. «Слава Україні!» – привітався він, проходячи повз нас біля штабу частини. Привітання для нас було незвичним, тоді ще різало вуха.

Україні, звичайно, слава! Але ти ввечері поїдеш у Київ в теплу квартиру, а ми не знаємо, куди нам діти наші сім'ї і що з нами буде завтра!

СМС, яке надійшло одному з бійців протитанкової батареї від матері колишнього контрактника, який проходив службу в цій батареї та був звільнений через травму:

Дорогие нашему сердцу защитники!

Нет такого дома, нет такой семьи, которая не знала бы о Вас, о Вашем «СТОЯТЬ НА-СМЕРТЬ!».

Днем и ночью все церкви разных деноминаций молятся за Вас.

Мой сын с февраля 2013 года служил в 1 горнопехотной роте. После госпиталя был переведен в противотанковую батарею. Его рвение служить оборвала инвалидность. Моя семья знала о Вас не понаслышке. Теперь о Вас знает весь город, даже дети.

Да полягут враги тысячами, а Вас не коснется. Знайте, что мы с Вами, за Вас!

Мать матроса контрактной службы Валитова, г. Рени, Одесская обл.

Далі буде...

УТВОРЕННЯ РЕСПУБЛІКИ ТАВРИДИ

ЯК ЦЕ БУЛО...

Переможці постійно відчували «кадровий голод». Тому вони зверталися до центрального уряду з проханнями про допомогу людьми, партійною та агітаційною літературою, грошима. Ще 29 лютого 1918 р. на ім'я О. Стасової від «товариша голови Севастопольської ради депутатів О. Алексакіса» була надіслана телеграма, в якій він просив: «Надсилайте якнайбільше керівних працівників, а також літературу»¹.

ТЕТЯНА БИКОВА,
К.І.Н., НАУКОВИЙ СПІВРОБІТНИК ІНСТИТУТУ ІСТОРІЇ
УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ

11 березня 1918 р. з Москви до Криму для «зміцнення» місцевої партійної організації² прибула група нових працівників на чолі з А. Слуцьким, який до цього часу працював у Петроградському комітеті РКП(б)³. Як виявилось, Слуцький належав до тих, хто переоцінював ефект підписання Брестського миру. Так, під час одного з делегатських зібрань чорноморців він цілком упевнено заявив: «Німці не можуть прийти до Криму, адже ми визнаємо Брестський договір; якщо завдяки якому-небудь непорозумінню вони все ж таки прийдуть сюди, то варто лише показати їм Брестський договір, і вони відразу підуть геть»⁴.

Така позиція Слуцького викликала гостре незадоволення В. Леніна. У надісланому 14 березня листі до надзвичайного комісара України С. Орджонікідзе він писав: «Дуже прошу вас звернути серйозну увагу на Крим та Донецький басейн з метою створення єдиного бойового фронту проти наступу з Заходу. Переконайте кримських товаришів, що хід речей нав'язує їм оборону, і вони повинні оборонятися незалежно від ратифікації мирного договору. Дайте їм зрозуміти, що становище Півночі суттєво відрізняється від становища Півдня, та з огляду війни, фактичної війни

Антон Іосифович Слуцький, голова Раднаркому Республіки Тавриди

Мандат наркома фінансів Республіки Тавриди
Олексія Коляденка, 24 березня 1918 р.

Мандат наркома фінансів Республіки Тавриди
Олексія Коляденка, 24 березня 1918 р.

«Дайте їм зрозуміти, що становище Півночі суттєво відрізняється від становища Півдня, та з огляду війни, фактичної війни німців з Україною, допомога Криму, який (Крим) німці можуть побіжно з'їсти, є не тільки актом сусідського обов'язку, але й вимогою самооборони та самозбереження... Негайне... створення єдиного фронту оборони від Криму до Великої Росії, залучення у справу селян, рішуче і безумовне перелицювання наших частин, які перебувають на Україні, на український лад – таке тепер завдання...»

Пам'ятний знак на місці розстрілу членів першого уряду Республіки Тавриди

Пам'ятник першому уряду Республіки Тавриди на братській могилі членів Раднаркому та інших діячів Радянської Соціалістичної Республіки Тавриди, які були розстріляні 24 квітня 1918 року

німців з Україною, допомога Криму, який (Крим) німці можуть побіжно з'їсти, є не тільки актом сусідського обов'язку, але й вимогою самооборони та самозбереження. Можливо, що Слуцький не зрозумів усієї складності ситуації, що склалася, гне яку-небудь іншу спрощену лінію – тоді його треба осадити рішуче, пославшись на мене. Негайне... створення єдиного фронту оборони від Криму до Великої Росії, залучення у справу селян, рішуче і безу-

мовне перелицювання наших частин, які перебувають на Україні, на український лад – таке тепер завдання. ...Вглумачте все це, товаришу Серго, кримсько-донецьким товаришам та добийтеся створення єдиного фронту оборони»⁵.

* * *

15 березня 1918 р. у Катеринославі відбулася нарада представників радянської УНР, Донецько-Криворізької республіки

та Криму⁶ (останній репрезентували А. Слуцький та М. Хацько⁷), учасники якої обговорили перспективи створення «єдиної лінії оборони» проти німецьких військ. Було визнано за доцільне вести відкриту війну проти Німеччини лише тим губерніям, котрі входять до складу радянської УНР. Іншим, у тому числі Криму, належало неофіційно допомагати всіма засобами у цій війні, демонструючи водночас дотримання умов мирного договору, який РСФРР підписала з Німеччиною та Австро-Угорщиною⁸.

19 березня на засіданні ЦВК рад Таврійської губернії було прийнято декрет про оголошення території Таврійської губернії «у складі Сімферопольського, Феодосійського, Ялтинського, Євпа-

торійського, Мелітопольського, Бердянського, Перекопського та Дніпровського повітів Таврійської республікою рад робітничих, солдатських та селянських депутатів»⁹. Як бачимо, кримські більшовики включили до складу проголошеної республіки ряд територій, які в той час уже були визнані складовими частинами Української радянської республіки. Це викликало протест з боку харківського уряду¹⁰, а також невдоволення й самої Москви, яка справедливо побоювалася використання німцями цього факту для активізації дій у напрямі поглинення Криму. Тому РНК РСФРР довелося «виправляти» кримських більшовиків, розтлумачуючи їм, які території можна віднести до Республіки Тавриди,

а які – ні. Для цього знову було скликано засідання ЦВК рад Таврійської губернії. До Москви для отримання інструкцій від В. Леніна були надіслані С. Новосельський та О. Коляденко¹¹.

21 березня відбулося засідання Таврійського губернського ЦВК рад робітничих, солдатських та селянських депутатів. У порядку денному стояло шість питань: 1) коротка доповідь делегації з Москви; 2) конструкція влади в радянській Республіці Тавриді; 3) чергові завдання; 4) про Раду п'ятьох; 5) про з'їзд Донської республіки; 6) про розподіл обов'язків ЦВК з призначення тих, хто не увійшов до Ради народних комісарів¹².

Першим виступив А. Слуцький, який розповів про конференцію в Катеринославі та рішення, що були ухвалені під час її роботи. Потім слово взяв С. Новосельський, котрий повідомив: «Раднарком РСФРР, завдяки наступу на Україну та виникненню бойових дій між українськими радянськими військами та гайдамаками, запропонував для збереження Кримського та Чорноморського флотів оголосити в Криму автономну республіку, яка буде входити до складу РСФРР». Раднарком сподівався, що «Німеччина, яка має договір з РСФРР, не окупує Крим, якщо він не буде входити до складу України»¹³. Доповідач також повідомив, що Москва наполягала на створенні республіки лише в межах «нейтральної зони», тобто включаючи Крим від Перекопу, – «становлячи таким чином складову частину РСФРР»¹⁴. Після тривалого обговорення члени ЦВК рад прийняли рішення проголосити Республіку Тавриди у пропозованих Москвою кордонах¹⁵.

Наступного дня ЦВК рад Таврійської губернії оприлюднив декрет про проголошення території Кримського півострова у складі Сімферопольського, Феодосійського, Ялтинського, Євпаторійського, Перекопського повітів Соціалістичною Радянською Республікою Тавриди¹⁶.

* * *

Слід зазначити, що хоча Москва й виправила «помилку кримських товаришів», виключивши зі складу Республіки Тавриди українські території, це рішення частиною кримського керівництва на практиці не було

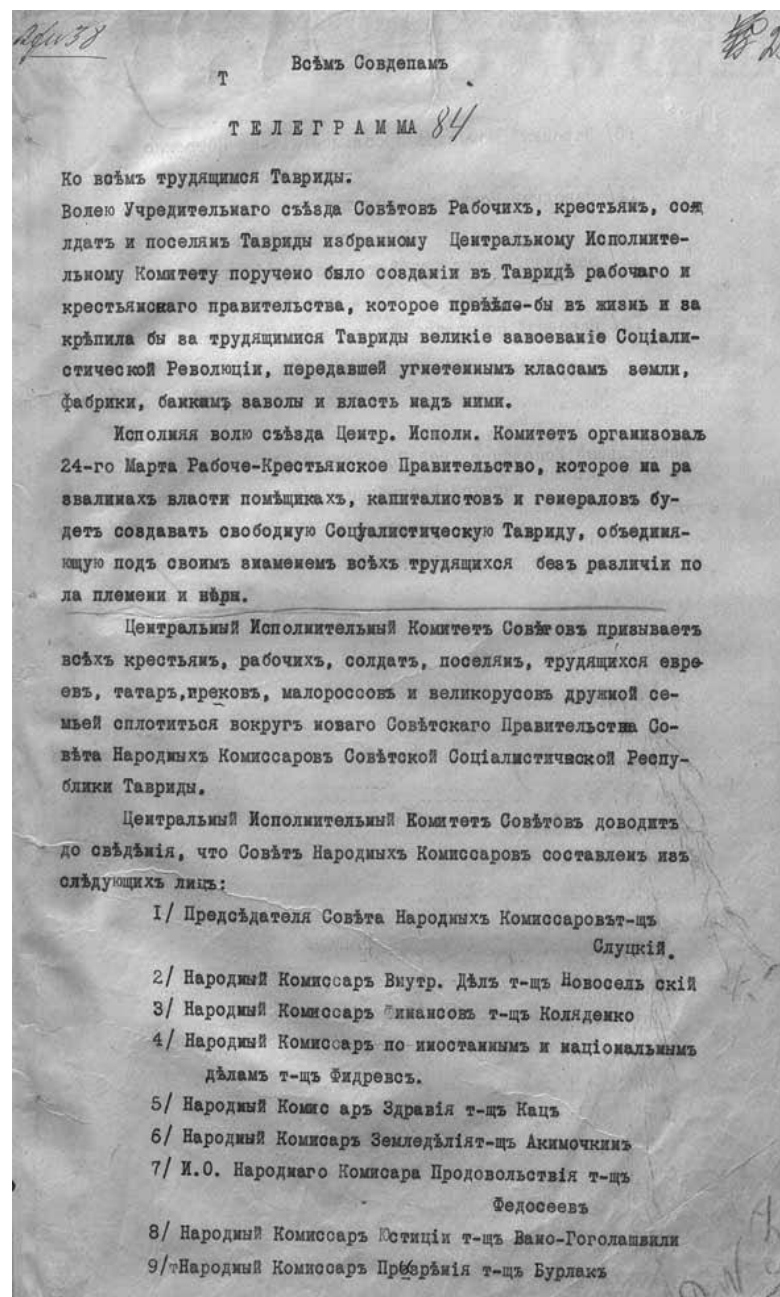

фото з архіву ДЖЕБЕ

сприйняте. Після проголошення Республіки Тавриди в межах тільки півострова ЦВК рад та РНК продовжували здійснювати керівництво північними повітами колишньої Таврійської губернії. Про це недвозначно свідчать документи. 28 березня А. Слуцький надіслав до всіх місцевих ревкомів телеграму, в якій категорично наголошувалося: «Декрет про кордони... вважати таким, що скасовано»¹⁷. 6 квітня до місцевих органів влади було надіслано директиву, в якій зазначалося: «Хоча за декретом Мелітопольський, Дніпровський і Бердянський повіти не увійшли до меж Республіки Тавриди, але у зв'язку з виявленими ними побажаннями та їхнім природним зв'язком з іншими територіями Криму вони фактично входять до складу Соціалістичної Республіки Тавриди»¹⁸.

11 квітня РНК Республіки Тавриди спеціально розглянув це

питання й ухвалив рішення: «1) жодного відокремлення повітів не визнаємо і вважаємо, що всі повіти становлять єдине ціле Республіки Тавриди; 2) мобілізувати вільні агітаційні сили й направити їх для роз'яснення політичного становища та необхідності евакуації хлібних продуктів; 3) допомагати всіма засобами по змозі цим повітам»¹⁹.

Щодо допомоги, обіцяної урядом Республіки Тавриди материковим повітам, то, окрім партійної літератури та активістів, які повинні були навчати місцеві кадри, що треба робити, нічого більше їм надано не було. Натомість щодо викачування хліба з материкових повітів кримські керівники не пасли задніх. За березень-квітень з Дніпропетровського, Бердянського та Мелітопольського повітів до Росії було вивезено 6 млн пудів хліба²⁰. Втім, хліб більшовики вивозили не лише з Північної Таврії, а й з острівного Криму.

Щодо допомоги, обіцяної урядом Республіки Тавриди материковим повітам, то, окрім партійної літератури та активістів, які повинні були навчати місцеві кадри, що треба робити, нічого більше їм надано не було. Натомість щодо викачування хліба з материкових повітів кримські керівники не пасли задніх. За березень-квітень з Дніпропетровського, Бердянського та Мелітопольського повітів до Росії було вивезено 6 млн пудів хліба. Втім, хліб більшовики вивозили не лише з Північної Таврії, а й з острівного Криму.

Цифри, які наводять свідки тих подій, сильно різняться. Згідно з даними Ю. Гавена, датованими 1930 р., від середини січня до середини квітня 1918 р. з Криму до Москви і Петрограда було вивезено 5,5 млн пудів хліба²¹. Проте у споминах, що побачили світ у 1933 р., він вже називає значно меншу цифру – за цей самий час з півострова було вивезено «не менше 3,5 млн пудів»²². Л. Гарчева зазначає, що названа Ю. Гавеном цифра в 5 млн пудів хліба є більш достовірною²³.

Окрім хліба, з Криму в Центр вивозилися великі запаси консервів, сиру, варення, джемів та інших продуктів, розрахованих на багаторічне зберігання²⁴.

Інтенсивне викачування продовольства призвело до різкого зниження посівних площ, великої нестачі продуктів харчування, а відтак – до загрози голоду в Криму.

- 1 Центральный державный архив громадських об'єднань України (далі – ЦДАГО України). – Ф. 57. – Оп. 2. – Спр. 161. – Арк. 22.
- 2 Очерки истории Крымской областной партийной организации. – Симферополь, 1981. – С. 56.
- 3 Хроника революционных событий в Крыму. – Симферополь, 1969. – С. 78-79.
- 4 Держаний архів Автономної Республіки Крим (далі – ДААРК). – Ф.-П. 150. – Оп. 1. – Спр. 45. – Арк. 122 зв. – 123.
- 5 Ленін В. Повне зібрання творів. – Т. 50. – С. 49-50.
- 6 ЦДАГО України. – Ф. 57. – Оп. 2. – Спр. 170. – Арк. 20.
- 7 Хроника революционных событий в Крыму. 1917-1920 гг. – С. 79; Надинский П.Н. Очерки по истории Крыма. – Ч. 2. – Симферополь, 1957. – С. 83.
- 8 ДААРК. – Ф.-П. 2240. – Оп. 1. – Спр. 7. – Арк. 1; ЦДАГО України. – Ф. 57. – Оп. 2. – Спр. 207. – Арк. 187-188.
- 9 Борьба за Советскую власть в Крыму. – Сборник документов и материалов. – В 2-х томах. – Т. 1. Март 1917 г. – Апрель 1918 г. – Симферополь, 1957. – С. 225.
- 10 Борьба большевиков за власть Советов в Крыму. – Симферополь, 1957. – С. 148.
- 11 Очерки истории Крымской областной партийной организации. – С. 57.
- 12 ДААРК. – Ф.-П. 150. – Оп. 1. – Спр. 112. – Арк. 143; ЦДАГО України. – Ф. 57. – Оп. 2. – Спр. 207. – Арк. 187.
- 13 ДААРК. – Ф.-П. 150. – Оп. 1. – Спр. 118. – Арк. 29 зв – 30.
- 14 Там само. – Ф.-П. 2240. – Оп. 1. – Спр. 7. – Арк. 1; ЦДАГО України. – Ф. 57. – Оп. 2. – Спр. 207. – Арк. 188-189.
- 15 ДААРК. – Ф.-П. 150. – Оп. 1. – Спр. 118. – Арк. 30.
- 16 Там само. – Арк. 24 зв.
- 17 Там само. – Спр. 45. – Арк. 25.
- 18 Там само. – Ф.-П. 2238. – Оп. 1. – Спр. 26. – Арк. 102-103; ЦДАГО України. – Ф. 57. – Оп. 2. – Спр. 210. – Арк. 6-7; Гарчев П.І., Кононенко Л.П., Максименко М.М. Республіка Тавриди. – К., 1990. – С. 45.
- 19 ДААРК. – Ф.-П. 2240. – Оп. 1. – Спр. 8. – Арк. 23; Гарчев П.І., Кононенко Л.П., Максименко М.М. Вказана праця. – С. 45.
- 20 Гарчев П.І., Кононенко Л.П., Максименко М.М. Вказана праця. – С. 73.
- 21 Гавен Ю. Борьба большевистского подполья за Советский Крым // Революция в Крыму (Симферополь). – 1930. – № 9. – С. 6.
- 22 Гавен Ю. Конструирование временного ЦИКа // Советов В., Атлас М. Расстрел Советского правительства Крымской республики Тавриды. – Сборник к пятидесятилетию со дня расстрела. 24/IV.1918 г. – 24/IV.1933 г. – Симферополь, 1933. – С. 14.
- 23 Гарчева Л.П. Создание Советской Социалистической Республики Тавриды. – Днепропетровск, 1981. – С. 20; Зарубин А.Г., Зарубин В.Г. Без победителей. Из истории гражданской войны в Крыму. – Симферополь, 2008. – С. 335.
- 24 Чирва И. Крым революционный. – К., 1963. – С. 36.

Діана Шестакова народилася у Сімферополі – місті, де, за її словами, туристи змішувалися зі степовим вітром, і тому надовго в ньому не затримувалися. І додає: хотіла би написати, що в ньому і виросла, але також сплелася з буревіями степів, тому з 2014 року вже мала нове місто – солоне та абсурдне – Одесу. «А потім сімнадцятиріччя принесло Київ, філософський факультет, поетичні посиденьки, що мімікрували періодично в романи бітників, сходження з потяга з незнайомцями і життя серед усіх великих доріг цієї країни. Ще пізніше прийшло доросле усвідомлення війни, – схопило, затисло, розчавило майже, тому зараз беруся за проекти патріотичного виховання, допомоги бійцям на сході та збереження національної пам'яті. Що далі? Вітер. Як і позаду. Як і в сьогоденних усіх миттєвостях. В якому місті я таки виросла? Мабуть, поки в жодному».

ДІАНА ШЕСТАКОВА: «ЦІЛУЙ МЕНЕ, ВІЧНОСТЕ...»

В металевих ґрунтах мого степу —
гіркий полин,
Порожнечу землі розмірежать гадючі
хвости.
То не сій же до мене любові, не зрошуй
сухих стеблин,
Я не годую собою роззявлені хижі роти.

Залишай же мене під плитою кислотних
снігів,
Тільки щоб боривітер викльовував лоно
шматками.
Не ступай орачем на цю землю пожов-
клих гріхів,
А ступай вояком — з обладунками та
мечами.
Та неси у собі розціловану сонячну кров,
Що струмками би розбігалася на
зап'ясті,
Щоби русла твоєї крові і знову, й знов
Все впадали до мого чорнозему, — як
причастя.
І сповідане під вітарем антрацитових
хмар,
Та полите дощами із рваного неба
порізу,
У тумані степів, серед мороку та примар
Розквітає любов'ю
Твоє крижане
Залізо.

Я накинула зашморги на мовчання, —
Всохле надпліччя моєї ламкої втоми.
Благословенна шквалами знов скресаю
Дихаю сіллю, а видихаю — судоми.
Дихаю — дзвін ристалиць, а видихаю —
спокій.
Сонце моє незряче, лийся в усі щер-
бинки,
Лийся, допоки твій сік не застелить
кроки.
Я віддаю свої води нестямно і дзвінко.
Вдихи крихкі посипались рибами в
море,
Потім слизькими китами носили у чере-
вах пророків.
Сонце мене воскресило терпкого ранку
Гоморри,
Давши до рук тільки придиши —

Знівечені
І
Кароокі.

Кроки крізь ранків марудне плетиво
В обрій розбитий — скло і небесна
сукровиця.
Тягнуться руки з венами фіолетовими,
Тягнуться пальці, і серед ранку — гу-
бляться.
На язиках металево — слова вистигають
оловом,
Краще би плюнути криком, — присмак у
зради — море.
Віриш, тут прокидається так невинно
солонно,
Що я шукаю в собі хоч якоїсь ніжності
чи покори.
А колоситься злість візантійським
золотом.
Легкозаймистий крок — через сніг — до
непотребу волі,
Ні, Рагнарьок, що підшкірно вирує, — не
побороти,
Просто змертвій у мені, воскресаючи
тільки в слові
Або не воскресаючи.

Здавалося, морок такий морозний, що
терпнули в горлі звуки,
Що стіни знімілі падали на чорні кути і
втрати.
Цикади гриміли у скронях — я йшла
крізь бетон в твої руки,
В суничних полях долонь мене відспіва-
ли дощі і гармати.
І червень ростив із ключиць твоїх вічне
дерево,
І я засинала в корінні, закутана в дихан-
ня грому.
Цілуй мене, вічносте, в кров зі світанків
вишневих,
Тоді я тектиму тобою, вбираючи ночі,
страхи і втому.
Тоді оголений логос вклядеться в тебе
як святість,
І ти розгорнеш пророцтва, — а там лиш
зів'яла тиша.
І срібло тектима піском, забувши про
власну вартість,

А я тектиму в тобі, забувши про тіло
інше.
Гойдай гілками повітря між вдихом і
видихом бога,
Вкладай мені в очі черешневі кулі до
страсти,
І воля сліпа, розгортаючи мапи й дороги,
Мене привела за ребро твоє, як за
ґрати.

І пам'ять, — надірвано хрипла, така, щоб
її й не чути,
Блукає по той бік, доїдає морок цих стін,
шкандибає до дзеркал —
За простирадлами шкіриться порцеля-
ново жах.
Тому що ми є — холодна печаль, голод-
на самотність.
Тому що їмо чорноту коридорів, як
небіжчики смочуть солону землю і
запивають дощами.
Пам'яте, змарнілий вороне, оглуши мене
цвинтарною чорнотою твого крила,
Деміург, заслинивши попіл, зліпив нас
обох — і розрубав.
Пам'яте, незагоєно, крадучись кочівни-
ми бурями,
Ти вдихаєш мене, і встромляєш мені до
лопаток свинцевого дзьоба —
Жертовного списа — мене покладено
на вівтар,
І сходами зіккрату кров стікає в світанок,
Світанок —
До твого дзьоба.

Задимлена ніч фарбувала ці крики в
білий.
Я несла в руках стогін — між пальцями
холод квітнув.
Я несла його в храм у посудині свого
тіла,
І згори дзвенів бог, та як знати небесні
ритми?
Я збирала твої ножі, і зрізала зелені
безсоння,
Щоби потім спалити їх, як утомлене
спрагою листя
Роздягала вогні, і між ними лишалась
стороння.

ФОТО З ВІДКРИТИХ ДЖЕРЕЛ

Роздягала тебе, — і лунка задихалась
киснем.
І пекло так отрутно між шлунком і
підребер'ям,
Де посіяні маки, до жниви зійдуть
стилеті.
Розпіни мою пам'ять на штучне і несте-
менне
І просто дозволю не любити в тобі поета.

...Сни тут червоно-гарячі просякли
димом,
Кримець виводить биків, як сонце заче-
пить ґанок.
Серпень лишає на ньому молочну
імлісту ніч
...я звикла твої хребти читати за
шрифтом Брайля,
Тут мої пальці зурочені небом — глибо-
ким і перестиглим
І все моє тіло приймає лавандове хре-
щення — не впізнаєш більше.
...Все, що було єством, вкладається в
звіра на дні м'ятокого озера
І вистигає спомином про загибель всьо-
го першорідного серед трав.
Слово моє — колись золотий перетин,
тепер — порубаний камінь
І я потойбічна в западині ранку
між цих ребер
Твоїх, і гірських хребтів.
...Світанок розхристаний і холодний,
І лід його пламеніє, а я забуваю все, і
чистішає пам'ять,
Я сама така чиста, здається, що небо
біжить судинами.
Та я забула, забула,
Що всі потопельники втечі колись
впливають до сонця
І п'ють, захиляючись, його тягучий мед,
і плачуть бурштином.

СТОРІНКУ ПІДГОТУВАВ
ВАЛЕРІЙ ВЕРХОВСЬКИЙ

У НАСТУПНОМУ ЧИСЛІ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»

ЕШЕЛОНИ ІШЛИ НА СХІД...

18 травня 2019 року минає 75 років від тих жахливих подій, які за одну мить перекреслили життя цілого народу. Цей день став точкою відліку для тих кримських татар, хто був насильно вигнаний зі своїх домівок, і для кількох поколінь, народжених не на рідній землі, для їхнього повернення на свою історичну батьківщину.

Багато розповідей очевидців тих трагічних часів уже розказано. В наступному номері ми пропонуємо ще одну розповідь, яку 25 років тому в перекладі нашого славного колеги Данила Кононенка було опубліковано на сторінках «Кримської світлиці». Її автор – Шевкет Рамазанов, письменник, заслужений журналіст України, член Спілки письменників України, член Спілки кримськотатарських письменників.

ГАЗЕТА «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ»

Всеукраїнська літературно-
художня і публіцистична газета
Свідчення про державну
реєстрацію КВ № 23715-13555Р
від 06.02.2019 р.

Засновники

Всеукраїнське товариство
«Просвіта» імені Тараса Шевченка
Громадська організація «Кримський
центр ділового та культурного
співробітництва «Український дім»

Адреса редакції
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1;
тел.: +38 (044) 498-23-65

Видавець

ТОВ «Видавничий дім
«Українська культура»

Директор

В'ячеслав ЮРЧЕНКО
Головний редактор
Андрій ШЕКУН
Дизайн та верстка
В'ячеслав ЮРЧЕНКО

Поліграфічний комбінат
ТОВ «Типографія «Від "А" до "Я"»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40
тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51
Розповсюдження і реклама
тел.: +38 (044) 498-23-64

Редакція не завжди поділяє
думки авторів публікацій,
відповідальність за достовірність
фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються
і не повертаються.
Редакція залишає за собою
право скорочувати публікації
і виправляти мову.
Зміст газети поширюється
на умовах ліцензії СС ВУ 3.0,
якщо відсутні інші вказівки.

Передплата на газету
Передплатна ціна на 2019 р.:
на 6 місяців – 153,56 грн.
на рік – 304,52 грн.

У передплатній ціні враховано
вартість доставки до вашої
поштової скриньки і вартість
оформлення абонемента.

Передплатний індекс

90269

Наклад 1000 прим.
Ціна договірною

17